

**חמלה בהוראה מנקודת מבטם
של מורים**

ד"ר דרורית רם

מכללת לוינסקי לחינוך

בין אמפתיה לחמלה

❖ **אמפתיה** מתייחסת לרגשות, למחשבות ולהתנהגות של שני הצדדים (קניאל, 2013)

❖ **אמפתיה** היא תגובה רגשית לרגשותיו של הזולת, לרוב בהיותו במצוקה מסוימת

❖ **אמפתיה** משמעה להרגיש, להבין את האחר מבלי לאגד את ה"אני שלי. הבנה ולא

הזדהות.

חמלה

❖ מודעות ואכפתיות (Arnot, Pinson & Candappa, 2009)

❖ מוסר וצדק (אצל הפילוסוף רוסו (1762) חמלה מנחה את התנהגותו המוסרית של הפרט)

❖ פעולה - חמלה צריכה להיות קשורה לפעולה ולא רק לאמפתיה ולא להפוך את מושאי החמלה לקורבנות שצריך לרחם עליהם

חמלה בהוראה

❖ פדגוגיה של בניית אמון (Carson & Johnston, 2000)

❖ פעולות של חמלה המסייעות לאדם אחר ולמבצע הפעולה

(Wuthnow, 1991)

❖ חינוך מוסרי (Ruiz & Vallejos, 1999)

חמלה במחקר

❖ במחקר (Candappa et al., 2007) זוהו שלושה מרכיבים של חמלה:

אמפתיה

פדגוגיה

הורות

מרכיבים לניתוח חמלה בהוראה

אמפתיה (הבט רגשי)

מודעות ואכפתיות (הבט קוגניטיבי)

פדגוגיה

הורות

מוסר וצדק

פעולה

טקסט לניתוח

❖ הטקסט המצ"ב לקוח מתוך ראיון עם המורה ע' שנערך במסגרת מחקר על ביטויי חמלה בקרב מורים ומורי מורים. המורה נבחרה על ידי על סמך הכרותי עמה וצפייה בשיעוריה מדי פעם במשך שלוש שנים.

❖ נקרא את הטקסט וננסה לנתח אותו, כלומר למצוא בו מרכיבים של

חמלה: **אמפתיה**, **מודעות ואכפתיות**, **הורות**, **מוסר וצדק**, פעולה

ראיון עם ע'

❖ "כשחינכתי חצי כיתה היה שם ילד שדימיתי אותו לכלב שוטה וחולה שמסתובב ברחוב, ילד שלא היה לו אבא וגר עם אימא וסבתא ממוצא רוסי בדירה קטנה, והסבתא חולה, והאימא עובדת, והילד מסתובב ברחובות, בא באיחור לבית הספר, ולא היה מכין שיעורים, ובהתחלה היה נרדם על השולחן. כשהתעורר פיצץ שיעורים והתעניין בצחוקים. זה היה לי מאד קשה כי המקרה הזה מאד קשה.."

כי צריך לטפל בבית וכשקבלתי אותו בכיתה ז' והכרתי אותו כמה חודשים הייתי המחנכת שלו ולקחתי אותו לשיחה פרטנית אישית. בדרך כלל לוקחים ילדים פעם בחודשיים שלושה והוא הגיע אלי כל שבוע. אם היה מפוצץ למורים שיעור נתתי הוראה שישלחו אותו אלי. הייתי על הזנב שלו. לא היה עם מי לדבר בבית וזה סיבך את הפתרון של העניין ולקחתי את התיק שלו עלי וניסיתי כמה שאני יכולה להיות בתמונה ולעזור.

המשך הראיון עם ע'

והוא ידע שאני הכתובת שלו כך שנתתי לו פינה חמה. הסתובב כל היום ברחובות, בכבישים אם אופנים וכמעט נדרס. אמרתי ליועצת שיקרה לו משהו. עד 12 בלילה הסתובב בכבישים. אבל השיחות אתו לא חלחלו כי היה הרגל של שנים. החלטתי שאני לוקחת את זה לכיוון אחר, שמה שיציל אותו זה פנימייה עם מדריך טוב, עם סדר מסוכם של יום ורק במקום כזה סגור יצליחו להציל אותו. אני פניתי ליועצת גם כדי לשכנע אותה. היא לא טיפלה בזה. היה צריך לשכנע אותו (את הילד) שזה דבר טוב. האופניים היו כל החיים שלו. הוא גם אהב לרקוד והייתי מראה לו בפנימיות באינטרנט שיש ריקודים ורכיבה ותחרויות. נתתי לו לראות את המקומות האלה, מקומות טובים. ולאט לאט יצרתי לו מקום חם בלב לפנימיות ולחשוב בכיוון הזה. באמת הרבה הוא לא היה בבית הספר והצלחתי בסוף במה שבניתי ובסוף ישבתי על הראש של היועצת וישבתי על הראש של האמא. הזמנתי אותה לשיחות ושכנעתי אותה והראיתי לה מצגות באינטרנט והילד התקבל לפנימייה, עם ההתנהגות והציונים הלא טובים קיבלו אותו לאיזשהו מקום. עם הבית לא היה קשר, אבל הוא הגיע לבית הספר כמה פעמים לבקר אותי והבנתי שהוא מתפקד בפנימייה שזה בשבילי הפרס על המאמצים שהשקעתי.